

TALLINNA ÜLIKOOL

MÄRKAMATU KEELEÕPE

Elu projekti portfoolio

Esindatud erialad: pedagoogika, eripedagoogika, kehakultuur, kultuuriteadus, jaapani keel ja kultuur, sotsiaaltöö, infoteadus, riigiteadused, antropoloogia

Projektis osalejad: Sonja Anderson, Pille-Riin Illak, Piia Jõgisalu, Kaidi Kask, Artur Kolodjaznõi, Kristina Olivia Kruus, Auli Signi Kärsti, Mairon Lepik, Ksenia Mitina, Victoria Mägi, Marta Pajula, Gerda Pak, Margarita Skripkina, Darja Soroka, Maria Susi, Helina Tamm, Jekaterina Vertjagina

Juhendajad: Merilin Aruvee, Tiina Rüütmaa

Tallinn 2023

1. Projekti aruanne	2
1.1. Projekti tutvustus	3
1.2. Rollide jaotus grupis/gruppides	3
1.4. Projekti üldeesmärk	4
1.6. Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide ni jõudmine	7
1.7. Projekti jätkusuutlikkus	8
1.8. Tulemuste kokkuvõte ja lisad	9
2. Projekti tegevuskava	10
3. Meediakajastus	13
4. Rühmaliikmete õpikogemuse refleksioon	13
5. KASUTATUD KIRJANDUS	18
LISAD	
LISA 1 Infovoldiku näidis	19

1. Projekti aruanne

2023. aasta ELU projekti “Märkamatu keeleõppe metoodika” eesmärgiks oli luua kasutamiskõlblik märkamatu keeleõppe metoodiline juhend ja metoodikat tutvustav veebileht, mis sisaldab tutvustavat videomaterjali ja metoodilist teksti. Projekti käigus töötati läbi varasemates projektides koostatud materjalid, analüüsi, süstematiseeriti ja koostati nende materjalide põhjal märkamatu keeleõppe metoodika juhend. Varem valmistatud materjalide jaoks leiti mugav veebikeskkond. Loodud metoodikat tutvustati laiemale avalikkusele.

1.1. Projekti tutvustus

Eesti keele õppimise tähtsust rõhutatakse tänapäeval aina enam. Kuigi Eestis on endiselt probleemiks heade keeleõpetajate puudus, kavandatakse üleminekut ühtsele eestikeelsele haridusele. Oma projekti kaudu selgitame lihtsaid viise, kuidas igäüks saab olla keeleõpetaja läbi mõne endale huvipakkuva tegevuse. See ei vähenda küll otseselt kvalifitseeritud õpetajate puudust, aga loob keeleõppijale enam võimalusi eesti keelt keelekeskkonnas praktiseerida.

Märkamatu keeleõppe meetodi eesmärk on aidata kaasa eri emakeelega inimeste lõimumisele läbi riigikeele oskuse, mis omakorda toetab eesti keele elujõulisust ning suurendab ühiskonna sidusust; samuti tulevad eesti keelt oskavad muukeelsed inimesed paremini toime koolihariduse omandamisega ning saavad edukamalt hakkama tööjõuturul.

2022. aasta ELU projektis koondame eelneval kolmel aastal Märkamatu keeleõppe projektide raames tehtud töö - sõnastame märkamatu keeleõppe metoodika ning eesmärgid nii, et seda oleks võimalik hõlpsasti rakendada oma töös muukeelse õppijaga.

1.2 Rollide jaotus grupis/gruppides

Projekti eesmärkide saavutamiseks jaotuti kolme gruppi. Esimene grupp sõnastas metoodika, lõi vajalikke tekste ja koostas lihtsalt mõistetavas keeles märkamatu keeleõppe metoodika.

Teine grupp tutvustas loodud metoodikat avalikkusele.

Kolmas grupp lõi veebilehe, töötles videomaterjali ning koostas olemasolevast materjalist lühikesi metoodikat toetavaid videoid.

1.3. Projekti aktuaalsus

Palju on räägitud Eesti kõrgest segregatsiooni tasemest vabaajategevustes. Eestlased ning vähemuses olevad rahvad veedavad vaba aega sarnaselt, kuid pigem eraldi ning moodustavad rahvuspõhiseid gruppe.

Vabaajategevuste sarnasus riigisiselt on hea võimalus lõimumiseks, seda kasutavad aga üksikud hästi integreerunud või assimileerunud: üks peamisi lõimumist takistavaid aspekte ongi puudulik eesti keele oskus. (Kukk, Van Ham, Tammaru 2018).

Kasutamaks eelmises lõigus kirjeldatud lõimumise potentsiaali tuleks leida erinevaid viise, kuidas vabaajategevusi ja keeleõpet ühendada, aga ka teadvustada emakeelekõneleja rolli keeleõppija toetajana. Keelekeskkond peab andma keeleomandajale praktiseerimis- võimaluse. (T.Rüütmaa, M.Aruvee 2022)

Märkamatu keeleõppe meetodika on suunatud toetama Eesti muukeelsete õpilaste eesti keele omandamist mitteformaalses keelekeskkonnas. Meie projekt aitab levitada mõtteviisi, et keelt saab õppida mitte üksnes formaalses keeletunnis, vaid ükskõik millise igapäevase või huvipakkuva tegevuse käigus mänguliselt ja igapäevaselt - justkui märkamatult. Samuti tutvustab projekt ideed, et igäüks meist, sõltumata erialast või taustast, saab keeleomandajat toetada. Keelt saab märkamatult õpetada nii õpetaja, treeneri, kolleegi, kaastudengi kui ka juhusliku inimesena kaupluses või tänaval. Piisab sellest, kui võimaldada keeleõppijal eesti keeles suhelda ning mitte vahetada suhtluskeelt lihtsalt sellepärast, et keeleõppijal või suhtluskaaslasel oleks nii mugavam.

1.4. Projekti üldeesmärk

Projekti põhieesmärk on üheselt mõistetava märkamatu keeleõppe meetodika ja seda toetava videomaterjali loomine ning tutvustamine avalikkusele. Kaudseks eesmärgiks on projekti kaudu tutvustada mitteformaalse keeleõppe võimalusi ning luua üldist mõtteviisi, et keelt saab õppida ja keeleõpet toetada ka väljaspool koolitundi huvipakkuva tegevuse kaudu igapäevases keelekeskkonnas.

1.5 Metoodilised alused

Keeleõppe meetodid, millest märkamatu keeleõpe inspiratsiooni on saanud. LAK- õpe ehk lõimitud aine-ja keeleõpe on tõhus viis omandada võõrkeelt selles keeles teisi aineid õppides.

- LAK- õpet võib rakendada alates lasteaiast ning seda saab kasutada mis tahes kooliastmes.
- LAK- õppes on tähtsad nii keel, ainesisu kui ka õpioskused.
- Tähtsal kohal on pidev õpetajate vaheline koostöö, et õpe oleks võimalikult edukas ning mitmekülgne.
- LAK-õppe jaoks on olemas erinevad metoodilised võtted, mida tundides kasutatakse.
- LAK-õpe hõlmab paljusid erinimelisi õppekorralduslahendusi (nt tööpraktika välismaal, keelekümbel, õpilasvahetused jne).

Ülesandepõhine keeleõppe (ingl *Task-based language learning*) ajendiks on uurimused, mis on näidanud, et keelt õpitakse seda kasutades ning õpilaste loomulik keeleomandamisvõime aktiveerub kõige paremini kontekstis.

- Õpetamine keskendub tähendusele, mitte konstruktsioonidele, funktsioonidele või sõnavarale.
- Põhieesmärk on saavutada mõtestatud ja selge tulemusega ülesannete lahendamise kaudu keeleline ladusus, täpsus ja keerukus.
- Peamine õpetamisvõte on konkreetse tulemusega tähenduspõhiste ülesannete täitmine.

Käsitäitmisemeetodi (ingl *Total Physical Response*) idee tuleneb väikelaste esimese keele omandamisest - märkamatu keeleõppele üks enim ideid andnud meetodeid.

- Lapsed kuulavad oma vanemaid (enamasti nende käske), jälgivad tegevusi ja esemeid, mida nad enda ümber näevad, kõnelema hakkavad nad alles mõne aja pärast, liikudes lihtsamalt keerulisemale.
- Meetodi põhieesmärk on informatsiooni mõistmine ja suulise kõne oskus algtasemel.
- Õpilased jälgendavad õpetajate tegevusi, kuulavad ja täidavad käske.

Kommunikatiivne keeleõpe (ingl *Communicative Language Teaching*) vaatleb keelt kui suhtlusvahendit.

- Õppimise käigus suheldakse ja mõistetakse üksteist spontaanselt, keskendutakse mõtete ja tunnete väljendamisele ning infovahetusele mitte grammatikale.
- Õpetaja ei paranda iga sõna järel õpilase keelekasutust, vaid laseb tal endal jõuda järelduseni, kuidas peaks väljenduma.
- Õppimisel kasutatakse ainult sihtkeelt, välditakse seletusi õpilase emakeeles.
- Kommunikatiivsest keeleõppes on välja kasvanud näiteks loomulik lähenemine ja käsitäitmisemeetod.

Loomulik lähenemine (ingl *Natural Approach*) tähendab, et keelt õpetatakse objektide või tegevuste kaudu.

- Suhtlus ja keelereeglite areng on loomulik ning õppija vigu ei taunita.
- Võõrkeele omandamine peaks olema võimalikult sarnane emakeele omandamisega.
- Õpilase õpimotivatsiooni toetatakse klassis valitseva hirmu- ja hinnanguvaba õhkkonnaga.
- Õpilane räägib alles siis, kui on selleks valmis ehk kedagi ei sunnita.

1.6 Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppideni jõudmine

Märkamatu keeleõppe puhul on tegemist mitteformaalse õppega, seega sobivad projektis loodud tegevused kõikidele (olenemata vanusest, soost, erialast). Fookuse kitsendamiseks valisid 2022. aasta ELU projekti liikmed välja huvikoolide õpetajad ja treenerid, kellele tutvustati märkamatu keeleõppe projekti. Koosolekute tulemusel valiti kolm huvikooli, neist kaks muukeelset Tallinnas (Nõmme ja Tondiraba huvikool) ja üks eestikeelne Haapsalus (Haapsalu Spordikool). Eesmärk oli tutvustada õpetajatele ja treeneritele võimalusi õpetada eesti keelt huvitegevuse käigus.

Projekti tutvustamiseks koostas rühm slaidid ja flaiereid, et huvijuhtidel/juhtkonnal oleks lihtsam protsessi jälgida. Ülevaate andmiseks huvikoolides kulus 30 minutit, selle ajaga tutvustati metoodikaid, teoreetilist baasi, terminoloogiasid ning toodi näiteid. Samuti kasutati tahvleid, et märkamatu keeleõppe tähendust skeemidega veelgi põhjalikumalt selgitada. Seejärel esitas huvikooli juhtkond täpsustavaid küsimusi, mis näitas, et projekt tundus nende

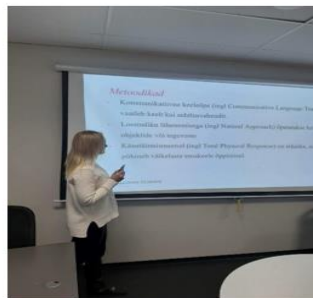
Joonis 1 ELU projekti tutvustus Nõmme Huvikoolis

Joonis 2 Elu projekti tutvustus Tallinna Tondiraba huvikoolis

Joonis 3 Elu projekti tutvustus

Joonis 4 Elu projekti tutvustus

jaoks kohe väga oluline. Üritati kaasa mõelda ning leida lahendusi, kuidas ja mil moel saaks märkamatu keeleõpet rakendada.

1.7 Projekti jätkusuutlikkus

Märkamatu keeleõppe projekti elluviimiseks loodi kolm gruppi. Projektile koostati tegevuskava, mille põhjal iga grupp projekti õnnestumiseks oma osa täitis.

Pärast Märkamatu keeleõppe projekti lõppu ja selle jätkusuutlikuks muutumist on võimalik keeleõppe tulemusi tõsta. Projekti lõppedes on jätkusuutlikkus tagatud läbi sotsiaalmeedia kajastuse ning veebilehe. Metoodikaga on võimalik kõigil huvilistel tutvuda, kuid eelkõige on sihtrühmaks määratud keeleõppega tegelejad, kellel on huvi uuenduslike meetodeid rakendada või saada inspiratsiooni, kuidas keeleõppe loomingulisemaks muuta. Pakkudes alternatiive traditsioonilistele viisidele, on võimalik ka ühiskonna sidususe suurendamine, kuna õppijad saavad keelt omandada loomulikumalt. Märkamatu keeleõppe kodulehel on meetodeid kirjeldatud lihtsas ja selges keeles ning teksti ilmestavad videod. Info projekti kodulehe kohta

levib nii sotsialvõrgustike kaudu kui ka flaierite abil. Samuti on võimalik projekti huvi korral tutvustada koolides ja muudes huvigruppides.

Projekti sihtrühmaks olid esialgu kolm eelpool nimetatud huvikooli, kus märkamatu keeleõppe võimalusi õpetajatele ja treeneritele tutvustati. Pärast projekti lõppu on võimalik huvikoolidel jätkata projekti raames välja töötatud süsteemide, metoodikate ja kavade rakendamist kodulehe abil.

1.8 Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Projekti käigus loodi kasutusvalmis märkamatu keeleõppe metoodiline juhend ja metoodikat tutvustav veebileht. Sellega saab tutvuda järgneval saidil: <https://sites.google.com/d/1r0frXa3dNlae3znzeex3xYFGjGMIakY8/p/14V1TrRxwbPLQyAPWERurH7whJi8JVGHk/edit?fbclid=IwAR3YnmZpol1BEQfpSg-tJmxMnDijEj6hcT8O88Es2qtSEP7BAjCAkk5f7Kk&pli=1&authuser=1>.

Kodulehele lisati eelnevatel aastatel valminud videoid. Videote teemad olid väga erinevad, mis näitab, et keeleõppe võib märkamatult toimuda igasuguse huvitegevuse käigus, alates korvpallitrennist ja lõpetades kokandustunniga. Lisaks koostati kokkuvõttev video, mis tutvustab lühidalt projekti eesmärke ning annab kiire ülevaate toimunust.

Veebilehe koostamiseks töötati läbi kõik varasemates projektides koostatud materjalid. Seejärel analüüsiti, süstematiseeriti ja sõnastati need nii, et loodu sihtgrupini viia. Sihtgrupp koosneb põhiliselt keeleõppega tegelejatest, kes soovivad uuenduslike meetodikatega tutvuda või vajavad ideid õppe tõhusamaks muutmisel. Veebilehe esileht tutvustab keeleõppe olulisust, sisaldab märkamatu keeleõppe tutvustavat teksti ning kajastab projekti üldiseid põhimõtteid. “Metoodiline taust” räägib tänapäevastest keeleõppemetoodikatest ning sisaldab lühikesi juhendeid videote juurde. Videod asuvad pealkirja all “ELU projektid Tallinna Ülikoolis”. Iga video kohta on lisatud kirjeldus, mis annab edasi keeleõppe toimumise detailid.

Tänavune projekt tutvustas kolmes huvikoolis õpetajatele ja treeneritele mitteformaalse keeleõppe võimalusi, ning eesti keele omandamist loomulikul viisil. Info levitamiseks koostati flaierid hüüdlausega “Märka õppijat ja õpeta märkamatult!”.

Projekt on inspireeritud LAK-õppest, mille teoreetilise poolega tutvumiseks on välja toodud magistritöö:

2. Projekti tegevuskava

Aeg	GRUPP 1 Sonja Anderson, Piia Jõgisalu, Kaidi Kask, Auli Signi Kärdi, Helina Tamm	GRUPP 2 Gerda Pak, Victoria Mägi, Maria Susi, Mairon Lepik, Darja Soroka, Artur Kolodjaznõi	GRUPP 3 Pille-Riin Illak, Jekaterina Vertjagina, Kristina Olivia Kruus, Ksenia Mitina, Margarita Skripkina, Marta Pajula
september 2. nädal	1.kohtumine. Projekti idee täpsustamine, eesmärgistamine	1.kohtumine. Projekti idee täpsustamine, eesmärgistamine	1.kohtumine. Projekti idee täpsustamine, eesmärgistamine
3. nädal	Kodune materjalide lugemine, varasemate aastate töödega tutvumine ja analüüs.	Kodune materjalide lugemine, varasemate aastate töödega tutvumine ja analüüs.	Kodune materjalide lugemine, varasemate aastate töödega tutvumine ja analüüs.
4.nädal	Kirjalik ülesanne Moodles loetud materjalide kohta.	Kirjalik ülesanne Moodles loetud materjalide kohta.	Kirjalik ülesanne Moodles loetud materjalide kohta.
oktoober 2.nädal	Terve grupiga kohtumine, gruppide moodustamine, kokkulepped suhtluskeskkondade ja edasiste tegevuste kohta. Varasemalt koostatud kirjalike tööde kohta tagasisidestamine, tööde täiustamine.	Terve grupiga kohtumine, gruppide moodustamine, kokkulepped suhtluskeskkondade ja edasiste tegevuste kohta. Varasemalt koostatud kirjalike tööde kohta tagasisidestamine, tööde täiustamine Grupijuhi valimine.	Terve grupiga kohtumine, gruppide moodustamine, kokkulepped suhtluskeskkondade ja edasiste tegevuste kohta. Varasemalt koostatud kirjalike tööde kohta tagasisidestamine, tööde täiustamine

3.nädal	Vahekokkuvõtte ankeedi redigeerimine ja täiustamine. Suhtlus digikeskkonnas. Tegevusplaani koostamine ja tööülesannete jagamine. Grupijuhi valimine.	Tegevuskava arutamine ning ankeedi täitmine, Zoomi kohtumine. Ankeedi täitmine ja Zoomi kohtumine. Ankeedi saatmine juhendajale. Juhendaja tagasiside ja vajalikud parandused. ELU koordinaatorile ankeedi saatmine.	Vahekokkuvõtte ankeedi täitmine ja esitluseks valmistumine. Rühmasiseste ülesannete jagamine ja planeerimine.
23-24. oktoober	Slaidiesitluse koostamine, ülevaatamine. Tegevuskava täiustamine.	Vahenädala ettekande koostamine ja arutamine. Vahenädala ettekande edastamine juhendajale. Rühmaga kohtumine koolis, ettekande harjutamine.	Veebilehekülje logo esmane valimine. Vahekokkuvõtte esitluse valmistamine.
26.oktoober	ELU vahenädalal osalemine.	ELU vahenädalal osalemine.	ELU vahenädalal osalemine.
4.nädal	Kirjalike tööde korrigeerimine. Ülevaate loomine - millistest erinevates žanrites ja formaatides tekstid on. Tekstide ühte kaustasüsteemi või lingisüsteemi kogumine.	Koolide kaardistamine+1. rühma tekstide kujundamine flaieriteks.	Zoomi keskkonnas kohtumine ja arutus.
30.oktoober	Erakorraline - kõikide gruppide kohtumine. Teemaks vahenädalal esile kerkinud	Erakorraline - kõikide gruppide kohtumine. Teemaks vahenädalal esile kerkinud	Erakorraline - kõikide gruppide kohtumine. Teemaks vahenädalal esile kerkinud

	murekohad ja mõtted “Kuidas edasi?”	murekohad ja mõtted “Kuidas edasi?”	murekohad ja mõtted “Kuidas edasi?”
november 1.nädal	Ettevalmistus rühmajuhude koosolekuks - küsimused, plaanid, tegevuskava.	Alustasime koolide külastus + projekti tutvustamisega.	Lehekülje loomine Google Sitesiga.
1.november RÜHMAJUHI D	Rühmajuhude koosolek. Edasiste tegevuste planeerimine.	Rühmajuhude koosolek. Edasiste tegevuste planeerimine,	Rühmajuhude koosolek. Edasiste tegevuste planeerimine.
2.nädal	Tekstide ühtlustamine stiililt ja formaadilt.	jätub koolide külastus ja projekti tutvustamine.	Logo sobitamine kodulehele. Kodulehe kujundamine.
15.11	Kõikide grupiliikmete kohtumine ja teistele grupiliikmetele oma tegevustest ülevaate andmine/esitus.	Kõikide grupiliikmete kohtumine ja teistele grupiliikmetele oma tegevustest ülevaate andmine/esitus.	Kõikide grupiliikmete kohtumine ja teistele grupiliikmetele oma tegevustest ülevaate andmine/esitus.
3.nädal	Tekstide ühtlustamine stiililt ja formaadilt.	Jätub koolide külastus ja projekti tutvustamine.	Projekti varasemate aastate videote monteerimine.
4.nädal	Jooksev koostöö teise grupiga - millist teksti, millisele rühmale tarvis (siis saab hakata sisupuud arendma).	Kontakteerumine Õpetajate Lehega ja teised meediaväljaanded.	Projekti varasemate aastate videote monteerimine.
detsember 1.nädal	Videotele juhendmaterjalide kirjutamine ja metoodika lühitutvustuse vormistamine.	Kontakteerumine Õpetajate Lehega ja teised meediaväljaanded.	Projekti varasemate aastate videote monteerimine.
2.nädal 13.detsember	Ülevaade tehtust, koostöö teiste rühmadega.	Ülevaade tehtust, koostöö teiste rühmadega.	Juhendajate info ja piltide lisamine koduleheküljele.
3.nädal	Lõppdokumendi koostamine ja juhendajatele esitamine.	Lõppdokumendi koostamine.	Lõppdokumendi koostamine.
4.nädal	Lõppviimistlus	Lõppviimistlus	Lõppviimistlus

jaanuar 5.jaanuar	Töö kaitsmine.	Töö kaitsmine.	Töö kaitsmine.
2. nädal	Lõpetamine, refleksioonid, tagasivaade ja kokkuvõtete tegemine.	Lõpetamine, refleksioonid, tagasivaade ja kokkuvõtete tegemine.	Lõpetamine, refleksioonid, tagasivaade ja kokkuvõtete tegemine.

3.Meediakajastus

- Artikkel Novaatorile - Uudis on avaldamisel.
- Projekti raames sai loodud märkamatu keeleõppe koduleht: <https://sites.google.com/d/1r0frXa3dNlae3znzeex3xYFGjGMIakY8/p/14VITrRxwbPLQyAPWErurH7whJi8JVGhk/edit?fbclid=IwAR3YnmZpol1BEQfpSg-tJmxMnDijEj6hcT8O88Es2qtSEP7BAjCAkk5f7Kk&pli=1&authuser=1>
- Valminud on Padleti leht: https://padlet.com/merilin_merilin/wluhe517cc9w
- Juba varem on loodud FB leht, ent seda täiendatakse pidevalt võimaldab jooksvalt täiendamist <https://www.facebook.com/M%C3%A4rkamatu-keele%C3%B5pe-107267898270069>
- Infovoldik, mis annab esialgse ülevaate märkamatu keeleõppe olemusest ning mida saab kasutada lihtsa ja kiire tutvustava materjalina. (Lisa 1)
- Tiina Rüütmaa ja Merilin Aruvee kirjutasid 2022. aastal teadusartikli läbi viidud projektide põhjal: Juhtumianalüüs: Märkamatu keeleõppe projekt TLÜ-s https://www.researchgate.net/publication/361349385_Juhtumianaluus_markamatu_keeleeoppe_projekt_TLU-s

4. Rühmaliikmete õpikogemuse refleksioon

Kaidi Kask- projekt sai minu poolt valitud, kuna teema on üsna aktuaalne ja vajalik. Sooviks oli ka ise panustada projekti kaudu ühtse märkamatu keeleõppe metoodilise materjali

valmimisse ning saada kogemusi ja teadmisi, mida jagada oma kolleegidega. Niisamuti ka tulevikus rakendada huvitegevuses muukeelsete laste ja noortega.

Projekti raames sain koostööoskust arendada ning olles grupijuhi rollis tuli nii mõnigi kord motiveerida ja innustada ka rühma liikmeid jätkama (eriti jõuluperioodil). Tänu sellele projektile sain ma juurde palju teoreetilisi teadmisi erinevatest keeleõppe meetoditest, aga ka mõistsin kuivõrd raske on juhi roll.

Auli Signi Kärdi - märkamatu keeleõppe ELU projekt oli minu jaoks väga hea koht, kus teooria ja praktika üheks said. Oman igapäevast töökogemust muukeelsete lastega mitteformaalses keelekeskkonnas, ning kasutan nii LAK-õppe põhimõtteid kui ka märkamatu keele õppe võtteid, mida metoodikana veel olemaski polnud. Minu huvi antud teema vastu sai ka määravaks põhjuseks, miks valisin selles projektis osalemise. Tore oli sukelduda õppejõudude soovitatud teooriasse ning eelnevate aastate üliõpilaste koostatud materjalidesse. Sain sealt palju uusi ja huvitavaid mõtteid, kuidas keeleõppijatele keele omandamine veel loomulikumaks ja loomingulisemaks muuta.

Töötades koos erinevate erialade üliõpilastega ühe eesmärgi nimel rikastasin nii enda tutvusringkonda, kui ka maailmavaateid. Usun, et läbi meie lihtsalt sõnastatud märkamatu keeleõppe metoodika, lahtisõnastatud videode, artikli ning märkamatu keeleõppe infovoldiku jõuab märkamatu keeleõppe rohkemate inimesteni ning seeläbi saab kasu iga keeleõppija individuaalselt.

Piia Jõgisalu- valisin märkamatu keeleõppe projekti, sest puutun igapäevaselt sellega kokku. Töötades lasteaias liikumisõpetajana, puutun kokku muukeelsete lastega ning kasutasin juba enne materjalidega tutvumist märkamatu keeleõppe võtteid. Tänu sellele projektile oskan ma nüüd veel teadlikumalt õpetada ning ka teistele õpetajatele soovitusi jagada.

Helina Tamm - Märkamatu keeleõppe ELU projekt andis võimaluse kasutada oma esimese hariduse teadmisi (eesti keel teise keelena ja ajakirjandus) ning vaadata seda siiski läbi praeguse eriala, antropoloogia spektri. Minu jaoks on põnev ka filosoofiline aspekt, et inimesed on oma tuumas väga sarnased - püüeldakse mõistmise, ühtsuse ja teiste projektis puudutatud põhiväärtuste poole. See on ka Märkamatu keeleõppe põhitelg - mõista püüdmine ja ühtsus. Igapäevaelus püüan nüüd veelgi enam anda võimalusi kaasmaalastele eestikeelseks

eneseväljenduseks, olen selles kindlasti varasemast kannatlikum ja “vähem abivalmis” nende endi keelega vastutulekuks.

Gerda Pak - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna olen keeleõppega tihedalt seotud olnud juba viimased 5 aastat. Eri huvikoolides olen õpetanud romaani keeli (itaalia, hispaania) ning aidanud koostada programme, mis aitaksid lastel paremini keelt omandada. Märkamatu keeleõppe projekt on aidanud mõista, miks on keelte oskamine oluline ja kuidas see aitab kultuuriruumis hakkama saada. Olles huvijuht venekeelses koolis, siis rakendan märkamatu keeleõpet igapäevaselt ning näen, kuidas laste sõnavara aina täieneb. Märkamatu keeleõppe projekt on lõppemas, mistõttu soovin tänada juhendajaid ja kaastudengeid selle torede ja hariva poolaasta eest!

Victoria Mägi - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna puutun muukeelsete lastega igapäevaselt kokku. Poole aasta jooksul tutvusin erinevate meetoditega, kuidas õpetajana ning tugiisikuna toetada võõrkeelt kõnelevaid õpilasi eesti keele omandamisega. Rakendades antud meetode enda õpilaste peal, pani see mind mõistma, miks keelte oskamine on oluline, kuidas uue keele omandamine toetab õpilasi igapäevaste toimetuste sooritamisel ning kui kiiresti on võimalik omandada uut keelt, kui valida õiged meetmed ning olla järjepidev. Soovin tänada juhendajaid ning kaastudengeid, kes avardasid meie silmaringi ning saime projekti lõpule viia.

Pille-Riin Illak - Mina valisin märkamatu keeleõppe ELU projekti kuna töötan isegi lastega ja ülikoolis õpitav eriala on kattuv projektiga. Mul on palju tuttavaid, kellel on õpetajana raske osade lastega suhelda kuna neile keele õpetamine on aega nõudev. Märkamatu keeleõppe projekt andis mulle aru, et ka kõige lihtsamate tegevuste juures saab keelt õppida, kui tegevust eesmärgistada ja teha teadlikult. Saan jagada teadmisi ja valminud kodulehte enda töö juures ning paljude tuttavatega. Lisaks sain teadmisi, kuidas planeerida kodulehte. Kogu projekt oli huvitav ning teadmisterohke.

Artur Kolodjznõi - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna ise töötan lastega ja selline kogemus võiks olla kasulik minu töös. Kunagi ei tea, millal on vaja töötada ja õpetada keelt teistele.

Mairon Lepik - ELU projektides oli märkamatu keeleõppe ainus mis kõnetas. Kõnetas, kuna õpetajana ja treenerina töötades puutun igapäevaselt kokku muukeelsete laste ja noortega, ning

tahtsin ennast antud teemal rohkem harida, et teha enda aine/ala neile eesti keeles huvitavaks ja selgemaks. Projektis osalemine on laiendanud minu teadmisi keeleõppe valdkonnas ning tänu sellele oskan ka teistele õpetajatele/treeneritele soovitusi jagada.

Darja Soroka - valisin märkamatu keeleõpe projekti, sest ise olen tihedalt seotud keeleõppega tänu minu erialale. Tahtsin saada teada nippe, mis aitaksid mul õppida keeli lihtsam ja tõhusam. Lisaks, kuna kavatsen siduda oma elu keele õpetamisega, soovisin ka rakendada ELU projekti jooksul saadud teadmisi oma tuleviku õpetamispraktikas. Projekt oli kasulik minu jaoks, sest tänu sellele sain teada keele õpetamise põhilised meetodid ning oskan valida sobivat, lähtudes keeleõppija eesmärkidest. Samuti käies esitamas Märkamatu keeleõpe projekti huvikoolides, oli huvitav kuulata teiste õpetajate kogemustest ja muredest, millega nad puutusid kokku oma praktikas, ja arutleda nende üle.

Maria Susi - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna minu töö on selle teemaga väga seotud. Treenerina töötades on lapsi, kes räägivad teist keelt. Seetõttu pean treeningutel nendega rääkima nende keeles või õpetama muud keelt. Ja selleks, et saada rohkem kogemusi lastele teise keele õpetamisel läbi kehalise tegevuse, valisin selle projekti. Tänu sellele projektile ma juba tunnen ja näen, et tulemus on käes! Lastele meeldib, kuidas ma õpetan, nad saavad rohkem aru, ja ma tunnen, et olen selles teemas kogenumaks saanud.

Sonja Anderson - valisin märkamatu keeleõppe projekti, sest oma töös treenerina puutun kokku nii mitmekeelsete laste, noorte ja täiskasvanutega, keda sooviksin igal võimalikul viisil abistada eesti keele omandamisel. Antud ELU projekt andis mulle keeleõppe suhtes uue perspektiivi, mida olen juba praktikas ära katsetanud. Tänu projektile tean nüüd rohkem erinevates keele õpetamise meetoditest ning aru saanud, et märkamatu keeleõpe on vaba ja lõbus viis keele omandamiseks, mis väärrib kindlasti laialdasemat kajastamist.

Margarita Skripkina - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna olen keeleõppega tihedalt seotud. Ma lõpetasin eesti kooli, kus harjutati mõnda meetodit võõrkeelsete õpilaste peal, näiteks LAK-õppe, kommunikatiivne ja ülesandepõhine keeleõpe. Koolis õppides ja teistest koolidest eakaaslastega suheldes nägin suurt probleemi Ida-Viru maakonnas. Koolid, kes nende meetoditega ei tegelenud ega olnud huvitatud keele õpetamisest loomuliku lähenemise kaudu, õpetasid halvemini ja nende õpilastel oli raskem keelt omandada. Märkamatu keeleõppe projekt andis mulle aru, kuidas seda võiks parandada ja kuidas ma ise saan panustada. See

projekt otseselt näitab keeleõppe olulisust ja aitab juhtida tähelepanu mitteformaalsele keeleõppe võimalustele, aidata kaasa muukeelseid inimesi lõimumisele. Tänu sellele projektile olen saanud teadlikumaks keeleõppest ning rakendan uusi teadmisi ja meetodeid oma elus.

Ksenia Mitina - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna mu emakeel ei ole eesti keel ning tundsin sellest projektist huvi ja tahtsin ise teada ja saada kasu eesti keele õppimiseks “märkamatu” meetodiga. Teema on vajalik ja aktuaalne, kuna siiani eesti keele õppimisega on mõnedel inimestel probleemid ning nad arvavad, et võimatu keelt õppida. Minu arvates kõige probleemsem asi ja takistus keeleõppes on hirm ja õppimise rutiin. Tänu Märkamatu keeleõppe projektile sain aru, et see ei ole nii.

Jekaterina Vertjagina - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna vene keele kõnelejana oli minu jaoks väga huvitav põhjalikum uurida, kuidas toimub “märkamatu” keeleõppe protsess. Ma pole varem midagi sellist õppinud, seega on see ka minu jaoks aktuaalne. Kuna ma töötan mitte ainult täiskasvanutega, kui ka lastega, siis võivad need projektist saadud teadmised mind edasises töös abiks olla ja ühiskonnale kasulikud olla. Samuti tekkis ka huvi saada teada, mis on üldse projekt. Avastasin enda jaoks uusi võimalusi, näiteks logo ja kodulehe loomist. Usun, et see kogemus tuleb mulle ikka kasuks.

Kristina Olivia Kruus - valisin märkamatu keeleõppe projekti, kuna antud teema tundus mulle huvitava ning harivana. Töö käigus sain uusi teadmisi erinevatest meetoditest ning palju teada keeleõppest ning õpetamisest. Videoformaadis oli eriti põnev jälgida metoodika efektiivsust ning nägin kuivõrd vajalik ning aktuaalne teema see on, eriti hetkeolukorda arvestades.

Marta Pajula - Valisin märkamatu keeleõppe kuna, kuna see tundus huvitav ja soovisin ka ise sellest rohkem teada saada. Tööle asudes, sain teada, et tegelikult on põhiline töö ja eelnev informatsiooni kogumine tehtud ja meie tööks on lihtsalt asi vaja asi lõpuni viia ja vormistada, tänu sellele ei pidanud me alustama algusest ja saime kohe teada baastadmised, millega edasi töötada. Projekt on vajalik ning selle käigus tekkis mul uusi võimalusi ennast proovile panna näiteks videote töötlemises.

5.KASUTATUD KIRJANDUS

1. Haridus - ja teadusministeerium (2022). Valitsus andis rohelise tule eestikeelsele õppele kiire ülemineku tegevusteks <https://www.hm.ee/uudised/valitsus-andis-rohelise-tule-eestikeelsele-oppele-kiire-ulemineku-tegevusteks>
2. Innove (2022). Lõimitud aine- ja keeleõpe (LAK-õpe). <https://www.innove.ee/oppevara-ja-metoodikad/keelekumblus/loimitud-aine-ja-keeleope-lak-ope/>
3. Kukk, Kristiina; van Ham, Maarten; Tammaru, Tiit 2018. *Ethnicity of leisure: A domains approach to ethnic integration during free time activities*. – Tijdschrift voor Econo- mische en Sociale Geografie, 110 (3), 289–302. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/tesg.12307>
4. Rüütmaa, Tiina; Aruvee, Merilin 2022. *Juhtumianalüüs: Märkamatu keeleõppe projekt TLÜs*. https://www.researchgate.net/publication/361349385_Juhtumianaluus_markam_atu_keeleoppe_projekt_TLU-s
5. Statistikaamet. (2019). Eestis on kasvanud emakeelte mitmekesisus. <https://www.stat.ee/et/uudised/2019/03/14/eestis-on-kasvanud-emakeelte-mitmekesisus>

LISAD

**MÄRKAMATU
KEELEÕPE**

ERIALASID
ELU

M
õpe

EUROOPA LIIT
Euroopa Liit
Regionaalarengu Fond

TALLINN

TLO ELU projekt

ELU projekt

Märkamatu keeleõpe

Mõistmine, et õppimine saab olla lõbus ja aktiivne tegevus, mis ei sisalda akadeemilise õppe konteksti.

Märkamatu keeleõpe aitab igas vanuses inimestel keelt hõlpsamini omandada, levitab mõtteviisi, et keelt ei õpita üksnes keeletunnis, vaid seda saab teha ükskõik millise igapäevase või huvipakkuva tegevuse käigus, tihti justkui märkamatult.

1. Keeleõppija vajab keelt uues keskkonnas toimimiseks, mitte keele enese pärast
2. Keeleõpe võiks olla seotud ümbritseva keskkonna ja õppija jaoks tähendusliku tegevusega
3. Keeleõpe on tõhusam, kui see on tegevuskeskne, õppija kasutab keelt tegevuse jaoks vahetus ja loomulikes tingimustes

Metoodikad

- Kommunikatiivne keeleõpe
- Loomuliku lähenemisega meetod
- Käsitäitmismeetod

LISA 1 Infovoldiku näidis